

CZU: [374.1 + 371.2]:37.033

VALORIFICAREA EDUCAȚIEI NONFORMALE ÎN FAMILIARIZAREA PREȘCOLARILOR CU NATURA

Stela GÎNJU, dr., conf. univ., ORCID 0000-0002-0673-2099,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”
din Chișinău

Summary. The author describes the importance of non-formal education in familiarizing preschoolers with nature. The etymology of the phrase ”non-formal education” is explained; the history of the utilization of this type of education is indicated. The results of a focus group conducted with teaching staff and suggestions for carrying out non-formal activities with the aim of familiarizing children with nature are presented.

INTRODUCERE

Educația nonformală, după savantul J.Kleis reprezintă “orice activitate educațională, intenționată și sistematică, desfășurată de obicei în afara școlii tradiționale, al cărui conținut este adaptat nevoilor individului și situațiilor speciale, în scopul maximalizării învățării și cunoașterii, dar și al minimalizării problemelor cu care se confruntă subiectul învățării în sistemul formal (stresul notării în catalog, disciplina impusă, efectuarea temelor)” [1]

Etimologia sintagmei *educație nonformală* este din latinescul “nonformalis”, având sensul “în afara unor forme special/oficial organizate pentru un anumit gen de activitate”. Nonformal nu poate fi egalat cu needucativ, ci presupune o realitate educațională mai puțin formalizată, dar întotdeauna cu efecte formativ- educative. Conceptual, educația nonformală reprezintă totalitatea activităților și al acțiunilor care se desfășoară într-un cadru instituționalizat sau neinstituționalizat, în mod organizat, dar în afara sistemului școlar, constituindu-se ca „o punte între cunoștințele asimilate la lecție și informațiile acumulate informal,” [2].

Atenția asupra educației nonformale la nivel internațional a sporit la sfârșitul anilor '60 începutul anilor '70. Mai mulți savanți au scris despre importanța acestui tip de educație, prezentând mai multe

direcții de abordare. Astfel, Tighț susține că educația nonformală are loc în afara instituțiilor și enumeră câteva caracteristici ale educației nonformale, printre care relevanța în raport cu nevoile diferitelor grupuri țintă specifice, obiectivele clar definite și flexibilitatea în maniera în care sunt organizate activitățile sau alese metodele. [3]. În anii 90 UNESCO (1997) definește educația nonformală ca fiind constituită din orice activități educaționale, organizate și susținute care nu corespund a ceea ce numim educație formală. Savantuo Cedefop (2011) descrie învățarea în contexte nonformale ca fiind văzută printre altele, ca un tip structurat de învățare ceea ce reflectă modalitatea în care procesul se referă la nevoia celui care învață, dar și intenționalitatea participării persoanei la învățare. [2]

Educația nonformală vine în toate domeniile, dovedindu-se a fi eficientă și pentru familiarizarea preșcolarilor cu natura. Cunoașterea naturii de către copii începe chiar odată cu nașterea acestora, ba chiar mai devreme. Copilul se familiarizează cu natura, aflându-se direct în natură. Un șir de savanți vorbesc despre impactul naturii asupra dezvoltării copilului preșcolar.

Astfel, natura, prin varietatea elementelor sale, prezintă o sursă de cunoștințe, materiale, impresii importante în dezvoltarea holistică a copiilor din primele zile de viață și, după cum afirmă mai mulți savanți, chiar din perioada intrauterină.

În cercetarea noastră am fost interesați despre impactul activităților nonformale asupra familiarizării preșcolarilor cu natura. În cadrul experimentului de constatare am analizat scenariile activităților nonformale a 30 cadre didactice din instituțiile de educație timpurie din republică. Am dorit să aflăm tematica, tipul activităților nonformale și dacă scopul acestora a ținut și de familiarizarea preșcolarilor cu natura.

Analizând diversitatea activităților nonformale realizate de către cadrele didactice, constatăm că cadrele didactice utilizează în activitatea cu copiii activitățile nonformale (Figura 3.2); dar activitățile nu sunt tocmai variate, astfel din 25 activități nonformale analizate, 76% prezintă matinee; 8% - starturi vesele; 12% - concursuri; 4% șezători. Menționăm, că tematica activităților nonformale este omogenă: dacă sunt concursuri- este acelaș concurs la toate grupele; la fel și cu matineele sau Starturile vesele. Analizând scopul acestor

activități nonformale, constatăm că la 68% din activități în scop se ține cont și de familiarizarea preșcolarilor cu natura.

În cadrul experimentului de constatare am realizat și un focus grup cu cadrele didactice, scopul fiind evidențierea valorificării educației nonformale. În urma analizei răspunsurilor cadrelor didactice, am constat că 100% din cadre didactice sunt informate cu aspectele teoretice ale educației nonformale, dar au recunoscut că nu -i atribuie o valoare anume. Au enumerat un șir de impedimente, care le-ar prejudicia valorificarea educației nonformale, în scopul familiarizării preșcolarilor cu natura: lipsa materialelor; lipsa tehnicii multimedia; lipsa timpului, etc. În calitate de bune practici ai educației nonformale au prezentat anumite scenarii; diverse costumații. La întrebarea cum corelați educația formală cu cea nonformală, cadrele didactice au răspuns ca corelarea se face sporadic, nu atrag atenție acestui aspect.

În continuare propunem un program pentru cinci luni cu diverse activități nonformale, pe care puteți să le organizați cu copiii preșcolari, în scopul familiarizării acestora cu natura (Tab. 1).

Tab. 1. Programul activităților nonformale

Nr.	Activitatea	Perioada	Grup-țintă
1.	Serbare "Ziua ceaiului"	15 decembrie	Copii
2.	Șezătoarea "Obiceiuri și datini de Crăciun"	23 decembrie	Părinți, copii, cadre didactice
3.	Distracție "Călătorie în Regatul Crăiesei Zăpezilor"	10 ianuarie	Copii
4.	Victorină "Cine își cunoaște mai bine corpul său"	februarie	Copii
5.	Concurs "Domnița Smărăndița"	3 martie 2022	Copii
6.	Activitate de salubritate "Cel mai curat și frumos teren"	31 martie	Copii, părinți, cadre didactice
7.	Master-class "Bine ați venit, păsări călătoare"	1 aprilie	Copii, părinți
8.	Concurs TVC "Ziua Pământului"	22 aprilie	Copii, părinți

Propunem descrierea unei activități nonformale, mai rar întâlnite în grădinițele noastre ”*Serbarea ceaiului*”.

Obiectivele ”Serbării ceaiului” au fost:

1. Familiarizarea copiilor cu planta ceaiul
2. Descrierea beneficiilor ceaiului
3. Formarea deprinderilor de servire corectă a ceaiului

Copiii au fost familiarizați că pe data de 15 decembrie se sărbătorește Ziua ceaiului. Pentru captarea atenției copiilor li s-a dat să miroase dintr-o cutiuță ”ceva”. Copiii trebuiau să determine că în cutiuță se află ceaiul. Am informat copiii, că de fapt ceaiul este o plantă, demonstrând -o pe imagini. Copiii au repetat structura unei plante, gășind toate părțile componente pe planta de ceai. Preșcolarii au aflat că Patria ceaiului este China. În cadrul serbării copiii au însecenat Legenda ceaiului: un impearor chinez se odihnea sub un arbust, așteptând să fiarbă apa din vasul sau. De odată a suflat vântul, și câteva frunze ale copacului au nimerit în vasul de pe foc. S-a primit o băutură foarte aromată revigorantă. Acesta a fost primul ceai. Apoi copiii, au fost invitați la o cafea improvizată, unde li s-a servit diverse tipuri de ceai. Astfel copiii au gustat și au ghicit ce tip de ceai beau: de mușețel, de lentă; de tei, din frunze de ceai. [4]

Considerăm, că educația nonformală poate fi tot atât de eficientă ca și cea formală, dacă este realizată corect, adaptată particularităților de vârstă și intereselor copiilor.

BIBLIOGRAFIE

1. Holland Alyce, Andre Thomas. „Participation in Extracurricular Activities in Secondary School: What is Known, What Needs To Be Known?”, Review of Educational Research. 1987
2. Illustrated Oxford Dicționar. Dorling Kindersley Limited and Oxford University Press, Oxford, New York, 2003
3. Jean-Luc Stacate. Un dicționar al lumii moderne. Buc.: Editura Lucman, 2000.
4. День чая disponibil pe: <https://www.maam.ru/novosti/15-dekabrja-mezhdunarodnyi-den-chaja-21775.html>, vizitat pe 23.12.2022